

БЪЛГАРСКИ ВЕСТИ BOLGÁR HÍREK 05 · 2024

ВЕСТНИК НА БЪЛГАРИТЕ В УНГАРИЯ

WWW.BOLGAROK.HU

A MAGYARORSZÁGI BOLGÁROK KÉTNYELVŰ HAVILAPJA

Откриване и освещаване на Българския
културно-образователен център
25.05.2024 г.

A Bolgár Oktatási és Kulturális Központ
átadása és megszentelése
2024.05.25.

MEGYALŐSÜLT MÁGY
KORMÁNYÁNAK TÁJ

Откриване и освещаване на Българския културно-образователен център • Megnyitottuk és felszenteltük a Bolgár Oktatási és Kulturális Központot

Неразказаните истории на българите в Унгария • A magyarországi bolgárok el nem mondott történetei

Виолета Фрамер получи наградата Pro Cultura Minoritatum Hungariae • Fráter Violetta Pro Cultura Minoritatum Hungariae Díjat kapott

ОТКРИВАНЕ И ОСВЕЩАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИЯ КУЛТУРНО- ОБРАЗОВАТЕЛЕН ЦЕНТЪР

На 25 май беше открит и осветен Българският културно-образователен център. Едно ново и много важно духовно пространство на нашата общност. Да ни е честито новото средище на българския дух, език и култура в Унгария!

Официални гости на тържеството бяха президентът на Република България Румен Радев и президентът на Унгария Тамаш Шуйок, които заедно с лидерите на общността откриха новопостроената сграда, изградена със съдействието на двете държави.

В своята приветствена реч Данчо Мусев, председател на Българското републиканско самоуправление, сподели:

„Преди две години, на 17 май, с първата конка поставихме началото на изграждането на Българския културно-образователен център. Заедно написахме тази страница от историята на българите в Унгария.

Строежът бе осъществен под ръководството на Българското републиканско самоуправление върху терена, предоставен от Дружеството на българите в Унгария, с помощта на българската и на унгарската държава и със специалната подкрепа на унгарското правителство. Това нерушимо доверие от страна на двете държави беше заслужено от българската общност в Унгария с нейния едновековен честен и стойностен труд. Проектът сякаш надхвърляше силите ни, но със задружни усилия, вдъхновени от примера на дедите ни, ние успяхме да го осъществим, както преди време е било осъществено и строителството на църквата през 1931 година и на културния дом през 1957 година, благодарение на гаренията на българските градинарски семейства. Нашите предци създадоха основата, върху която ние сега можем да надграждаме.

С построяването на новия Български културно-образователен център се сбъдва нашата вековна мечта: да създадем едно българско духовно и културно средище, където в непосредствена близост функционират църквата, културният дом и училището. Кръгът на времето се затвори и така обичта, която носим в

сърцата си към майка България, ни даде сили да изградим нашата малка България тук, в сърцето на Унгария.

Както нашите деди, така и ние се заехме с този строеж в трудни времена – времена, в които господства не творчески, а разрушителни сили. Затова и фактът, че в нашата родина Унгария, въпреки трудностите, в живота на една малка общност се осъществява подобен проект, е значим.

От септември тази сграда ще бъде дом на нашата детска градина, театъра, библиотеката. Тук ще продължи своята дейност нашето училище, основано през далечната 1918 година. И тогава този дом ще изпълни своята истинска мисия, поне още едно столетие да поддържа българския дух, език и любовта към България.

Горди сме, че съдбата отреди именно на нас да сътворим през живота си ценност, която ще радва следващите поколения, ще гарантира тяхното духовно и интелектуално развитие.

Тъй като чувствам как нашите деди в този момент ни се усмихват от небето, нека този ден бъде посветен и на тях!

Президентът на Република България Румен Радев отбеляза, че се чувства горд като български президент от начина, по който в Унгария, на най-високо равнище, се говори за българската общност – с уважение и респект – и се знае, че тукашните българи са хора трудолюбиви, честни, с нюх и усет за предприемачество, с поглед към бъдещето. Д-р Тамаш Шуйок заяви, че хората, които работят за запазването на българската идентичност и общността ни в Унгария, заслужават признание за техния труд.

Миклош Шолтес, заместник-министър и държавен секретар за връзките с църквата и етническите общности, произнесе приветствено слово, в което подчерта, че тази инвестиция

е добър пример за сътрудничеството между два народа. Построяването на новата сграда е белег за развитието на българската общност.

В програмата на официалното откриване участваха танцов състав „Янтра“, учениците от Българското училище за роден език - Моника Христова, Богдан Барноцки, Иван Хуперт Антонов, Виктория Катона и Лили Пап, оркестър „Право“ и Бранка Башич.

А в концерта, който започна в ранния следобед след церемонията по откриването на новата сграда, гледахме програмата на Българската дгуезична малцинствена детска градина, насладихме се на прекрасното и много професионално изпълнение на учениците от Българското училище за роден език, танцовите ансамбли „Росица“, „Янтра“, „Буляна“ и „Марменица“ и групата за автентичен фолклор „Зорница“. По случай празника от името на Българското републиканско самоуправление цветя получиха всички учители и гейците на културата и изкуството.

За най-малките имаше подарък по случай Деня на детето.

Специален гост на тържеството беше оркестър „Славия“, чиито музиканти са солисти на оркестъра за народна музика на Българското национално радио.

MEGNYITOTTUK ÉS FELSZENTELTÜK A BOLGÁR OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS KÖZPONTOT

Május 25-én megnyitásra és felszentelésre került a Bolgár Oktatási és Kulturális Központ, közöségünk új és rendkívül fontos szellemi színtere.

Az ünnepség hivatalos vendége volt a Bolgár Köztársaság köztársasági elnöke, Rumen Radev és Magyarország köztársasági elnöke, dr. Sulyok Tamás, akik a közösség vezetőivel együtt nyitották meg az újonnan elkészült épületet, mely a két állam támogatásával épült meg.

Köszöntő beszédében dr. Muszev Dancso, a Bolgár Országos Önkormányzat elnöke kijelentette:

„Két évvel ezelőtt, május 17-én az első kapa-vágással elkezdtük a Bolgár Oktatási és Kulturális Központ építését. A magyarországi bolgárok történetének ezt a fejezetét közösen írtuk.

Az építkezést a Bolgár Országos Önkormányzat bonyolította le a Magyarországi Bolgárok Egyesülete által felajánlott földterületen, a magyar és a bolgár

állam segítségével és Magyarország Kormányának kiemelt támogatásával. Ez annak a töretlen bizalomnak a jele volt mindkét állam részéről, amelyet a magyarországi bolgár közösség több mint egy évszázados értékteremtő és felelősségteljes munkájával érdemelt ki.

Erőnkön felülnek tűnt ez a projekt, azonban elődeink példájából merítve, alkotás iránti vágygal és összefogással, megvalósítottuk ezt is, ahogy a templom és a művelődési ház építését, 1931-ben és 1957-ben a bolgárkertész-családok adományából. Őseink megteremtették az alapot, amire mi ma építeni tudtunk.

Az új Bolgár Központ felépítésével a magyarországi bolgárok évszázados álma, terve valósult meg: egy bolgár szellemi és kulturális közösségi hely, ahol a templom, a művelődési ház és az iskola közvetlenül egymás mellett működik. Az idő kereke bezárult, a szert, melyet évek óta hordozunk a szívünkben anyországunk, Bulgária iránt, erőt adott, hogy felépítsük a mi kis Bulgáriánkat itt, Magyarország szívében.

Ahogy elődeink, mi is nehéz időkben vágtunk bele ebbe az építkezésbe, olyan időkben, amikor úgy tűnik, nem az alkotás, hanem a pusztítás nyert. Ezért is nagy jelentőségű az, hogy hazánkban, Magyarországon, ennek ellenére egy nemzetiségi közösség életében ilyen építkezés valósult meg!

Szeptembertől ebben az épületben kap otthont óvodánk, a színházunk, a könyvtárunk és itt folytatja működését az 1918-ban alapított iskolánk. És ekkor reményeink szerint ez az épület – amely megtelik élettel, gyerekricsajjal, bolgár dalokkal – be fogja tölteni igazi küldetését, azt, hogy legalább még egy évszázadon át a bolgárság bölcsője legyen.

Büszkék lehetünk arra, hogy nekünk jutott ez a sorsfeladat, életünkben olyan értéket alkotni, amely utánunk is sok embernek fog örömet okozni, lelki és szellemi fejlődést biztosítani!

Mivel érzem, hogy apáink, nagyszüleink, őseink most ránk mosolyognak főnről, ezt a mai napot nekik is ajánljuk.”

A Bolgár Köztársaság köztársasági elnöke, Rumen Radev elmondta, bolgár elnökként büszkeséggel tölti el, hogy Magyarországon a legmélyebb elismerés hangján beszélnek a bolgár közösségről, az itteni bolgárokat mindenki szorgalmas, becsületos, jó üzleti érzékkel megáldott, jövőbe tekintő emberekként ismeri.

Dr. Sulyok Tamás kijelentette, hogy mindazok, akik hozzájárulnak a bolgár identitás és közösség megőrzéséhez Magyarországon, elismerést érdemelnek munkájukért.

Soltész Miklós miniszterhelyettes, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára köszöntő beszédében azt hangoztatta, a beruházás jól példázza a két nemzet

együttműködését, valamint azt, hogy a bolgárok többszáz éves magyarországi jelenléte meghatározó mindkét nemzet életében, az utóbbi száz év pedig valódi fejlődést jelentett a bolgár közösség számára.

A koncerten, mely kora délután, az új épület ünnepélyes felszentelését követően kezdődött, megtekinthettük a Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda műsorát, és élvezhettük a Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola diákjai, valamint a Roszica, a Jantra, a Biljana és a Martenica néptáncegyüttesek és a Zornica Hagyományörző Együttes csodálatos és rendkívül professzionális fellépését. Az ünnep alkalmából a Bolgár Országos Önkormányzat virággal köszöntötte közösségünk tanárait, illetve minden, a kultúra és a művészet terén tevékenykedő tagját.

A legkisebbek pedig gyermeknap alkalmából ajándékot kaptak.

Az ünnepség vendége volt a Szlavia zenekar, melynek zenészei a Bolgár Nemzeti Rádió népzenekarának szólistái.

ВИОЛЕТА ФРАТЕР С ПРЕСТИЖНО ОТЛИЧИЕ

Виолета Фратер получи наградата Pro Cultura Minoritatum Hungariae за принос към българската общност в Унгария в продължение на почти три десетилетия.

Виолета Фратер е родена на 25 април 1956 г. в Червен бряг, България. Образованието си завършва в България, където се дипломира като акушерка. Работи в родната от 1977 до 1983 г., след което се запознава с бъдещия си унгарски съпруг и през 1984 г. се премества в Унгария. В Будапеща работи като акушерка в отделението по акушерство и гинекология в болницата на улица „Ужоки“ до пенсионирането си.

Веднага след пристигането си в Унгария Виолета се присъединява към Дружеството на българите в Унгария. От 1995 г. до 2002 г., в продължение на два мандата, е заместник-председател на Българското

республиканско самоуправление в Унгария. През 1998 г. в XVII район, където живее, е създадено първото българско местно самоуправление, на което тя е председател шест мандата, а в момента е негов заместник-председател.

Като председател на Българското самоуправление в XVII район организира за местните българи редица събития, свързани с българската култура и българските традиции, смята за важно и популяризирането на българската култура и сред унгарското население в района.

Виолета Фратер е ревностен член на фолклорна формация „Зорница“ още от нейното създаване и участва в изяви в Унгария и България.

На 3 март 2024 г. на площад „Шел Дюлане“ в XVII район е открита българска чешма. Идеята и организацията на този проект също е на Виолета Фратер.

Със своята дейност Виолета Фратер допринася много за запазването на традициите и културата на българите в Унгария.

KOMOLY ELISMERÉST KAPOTT FRÁTER VIOLETTA

Fráter Violetta Pro Cultura Minoritatum Hungariae Díjban részesült közel három évtizedes példamutató, a magyarországi bolgár közösség érdekében végzett tevékenységére tekintettel.

Fráter Violetta 1956. április 25-én született a bulgáriai Cserven brjagban. Tanulmányait Bulgáriában végezte, szülésznőként diplomázott. 1977-től 1983-ig Bulgáriában dolgozott, majd megismerkedett a későbbi magyar férjével, és 1984-ben átköltözött Magyarországra. Budapesten az Uzsoki Utcai Kórház Szülészeti-Nőgyógyászati Osztályán helyezkedett el, ahol egészen a nyugdíjba vonulásáig szülésznőként dolgozott.

Magyarországra érkezése után azonnal belépett a Magyarországi Bolgárok Egyesületébe.

1995-től 2002-ig két cikluson át a Bolgár Országos Önkormányzat elnökhelyettese volt. Lakóhelyén, a XVII. kerületben 1998-ban alakult meg első ízben bolgár önkormányzat, amelynek hat cikluson át volt elnöke, a jelenlegi ciklusban pedig elnökhelyettese.

A XVII. Kerületi Bolgár Nemzetiségi Önkormányzat elnökeként számos kulturális és hagyományőrző eseményt szervezett a helyi bolgároknak, de fontos feladatának tekintette a bolgár kultúra megismertetését a kerületben élő magyar lakossággal is.

Fráter Violetta az alapításától kezdve a mai napig oszlopos tagja a Zornica Hagyományőrző Egyesületnek és részt vesz a hagyományőrző együttes fellépéseiben Magyarországon és Bulgáriában.

2024. március 3-án felavatásra került a XVII. kerületi Schell Gyuláné téren egy bolgár ivókút, amelynek kezdeményezője és megvalósításának lebonyolítója szintén Fráter Violetta volt.

Munkásságával sokat tesz a magyarországi bolgárok hagyományainak és kultúrájának megőrzéséért.

ПОДНАСЯНЕ НА ВЕНЦИ ПРЕД ПАМЕТНИКА НА КИРИЛ И МЕТОДИЙ В ЗАЛАВАР

Ученици и учители от Българското училище за роден език и ученици от Основното училище в Шармелек, в което се изучава български език, отпразнуваха на 22 май Деня на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност с поднасяне на венци пред паметника на Кирил и Методий в Исторически мемориален парк Залавар.

На тържеството присъстваха и кметовете на Залавар и Шармелек, председателят на Дружеството на българите в Унгария Димитър Танев, заместник председателят на Българското республиканско самоуправление Иван Караулиев, българският

застъпник в унгарския парламент Симеон Варга, представители на българските общности и организации. Слово за гелото на Кирил и Методий произнесе Мелинда Бота Камондине, учител и краевед. Тя обърна внимание на значението на гелото на Кирил и Методий и тяхното присъствие в региона. Двамата братя прекарват тук зимата на 866-867 г. като гости на местния княз Коцел, на път за Рим, оставайки около половин година. Князът на Панония Коцел е запленил от славянското писмо, сам го усвоил и прегостава 50 ученици, които да бъдат обучени от братята.

СВЕТЛА КЪСЕВА

MEGKOSZORÚZTUK A CIRILL ÉS METÓD-EM-LÉKMŰVET ZALAVÁRON

A Bolgár Nyelvtanító Nemzetiségi Iskola és a Sármelléki Általános Iskola diákjai és tanárai május 22-én

megkoszorúzták a Cirill és Metód-emlékművet a Zalavári Történelmi Emlékparkban, így emlékezve meg a szent fivérek, Cirill és Metód, valamint a bolgár ábécé, műveltség, kultúra és a szláv írásbeliség ünnepeiről.

Az ünnepségen jelen volt Zalavár és Sármellék polgármestere, a Magyarországi Bolgárok Egyesülete elnöke, Tanev Dimiter, a Bolgár Országos Önkormányzat alelnöke, Karailiev Iván, Varga Szimeon bolgár nemzetiségi szószóló, valamint a bolgár közösségek és szervezetek képviselői. Kamondiné Bóta Melinda tanár és helytörténész beszédet mondott Cirill és Metód munkásságáról. Felhívta a figyelmet Cirill és Metód tevékenységének és a régióban való jelenlétének jelentőségére. A fivérek itt töltötték 866-867 telét Kocel fejedelem vendégeként, útban Róma felé, és mintegy fél évig maradtak. Pannónia fejedelmét, Kocelt lenyűgözte a szláv írás, maga is megtanulta, és ötven tanítványt adott a fivérek mellé, hogy oktassák őket.

KJOSZEVA SZVETLA

НАГРАЖДАВАНЕ

На 12 юни красивата зала "Лайош Кошут" на Пещенската областна администрация за поредна година стана домакин на тържеството за награждаването на учениците, заели призови места в националните състезания на националностите.

Нашите ученици и тази година се включиха в конкурсите по български език и литература и по народознание за 7.-8. клас и онлайн състезанието по български език за 4. клас. Наградени бяха и учителите на отличените ученици - Елена Батинкова-Ковач, Емилия Цветкова и Ваня Которова.

Наградени в националния конкурс по БЕЛ 7.-8. клас са:

- › 1. **Борис Бугау**
- › 2. **Йоана Стоянова**
- › 3. **Нора Костагинова**

Наградени в националния конкурс по Народнознание за 7.-8. клас са:

- › 1. **Виктория Николет Катона**
- › 2. **Йоана Стоянова**
- › 3. **Далия Петкова**

Наградени в националния конкурс по БЕЛ за 4. клас са:

- › 1. **Явор Рожич**
- › 2. **Рагослава Юрге**
- › 3. **Емма Мещер**

Поздравления за наградените ученици и техните учители!

DÍJÁTADÓ

Június 12-én a Pest Vármegyei Körmányhivatal impozáns Kossuth Lajos terme ismét otthont adott a díjátadónak, melyen az országos nemzetiségi versenyeken dobogós helyen végzett tanulók vehették át jutalmukat.

Diákjaink idén is a 7-8. osztályosok bolgár nyelv és irodalmi, illetve népismereti

versenyén, valamint a 4. osztályosok online bolgár nyelvi versenyén vettek részt. Díjban részesültek a kitüntetett diákok tanárai, Batinkova-Kovács Elena, Cvetkova Emilia és Kotorova Vanya is.

A 7-8. osztályosok bolgár nyelv és irodalmi versenyén díjat nyert:

- › 1. **Budai Borisz**
- › 2. **Sztojanova Joana**
- › 3. **Kosztadinova Nóra**

A 7-8. osztályosok népismereti versenyén díjat nyert:

- › 1. **Katona Viktória Nikolett**
- › 2. **Sztojanova Joana**
- › 3. **Petkova Dália**

A 4. osztályosok bolgár nyelvi versenyén díjat nyert:

- › 1. **Rozsits Jávor**
- › 2. **Űрге Radoszlava**
- › 3. **Mester Emma**

Gratulálunk a díjazottaknak és tanáruiknak!

ДЕН НА ПОЧИТ

В Деня на почит към паметта на Христо Ботев и загиналите за свободата и независимостта на България погнесохме венци и цветя пред паметника на Христо Ботев в двора на Българския културен дом в Буганеца.

За първи път този ден, на който е загинал българският поет и революционер Христо Ботев, се отбелязва във Враца и Пловдив през 1884 г. Официално се чества от 1901 г., когато на тържествата на връх Вола (Околчица) присъстват Ботевчи четници.

На 2 юни 1948 г. точно в 12 часа е даден първият сигнал за едноминутно мълчание в чест на делото на българските герои и отпозава това се прави и до днес - в продължение на 2 минути сирените в цяла България оповестят отпаването на всенародна почит. В Буганеца в продължение на две минути бие камбаната на Българския православен храм „Св. св. Кирил и Мемогиу“.

A TISZTELET NAPJA

A tisztelet napján Hriszto Botev és a Bulgária szabadságáért és függetlenségéért életüket áldozottak emlékére koszorúkat és virágokat helyeztünk el Hriszto Botev szobránál a budapesti Bolgár Művelődési Ház előtt.

E napról, mely Hriszto Botev bolgár költő és forradalmár halálának évfordulója, első alkalommal Vracában és Plovdivban emlékeztek meg 1884-ben. Hivatalosan 1901 óta tartják meg, amikor a Vola (Okolcsica) hegyen tartott ünnepélyes megemlékezésen Botev harcostársai is részt vettek.

1948. június 2-án pontban 12 órakor adtak először jelet az egyperces néma csendre a bolgár hősök tetteinek tiszteletére, s ez a szokás máig érvényben van - 2 percen keresztül egész Bulgáriában szirénák hirdetik az össznépi tiszteletadást. Budapesten két percen keresztül szól a Szent Cirill és Metód Bolgár Ortodox Templom harangja.

„МАЙКА МИ, МАРЛЕНЕ“ – ЕДНА СПЕЦИАЛНА ВЕЧЕР С МАРЛЕНЕ ДИТРИХ

На тазгодишния фестивал Jelen/ Lét Малко театро изненада българската публика в Унгария с необикновено представление: Габриела Хаджикостова изпълни на български език известните в Европа и в Америка песни на Дитрих.

Името на Габриела Хаджикостова се е сляло с това на световноизвестната гива, преживяла целия ХХ век. В течение на много години, като актриса от Немския театър в Унгария, Габриела пее песните ѝ на немски език – не само в Унгария, но и

на различни представления в Европа, пресъздавайки с гласа и артистичното си поведение специфичната атмосфера, която е заобикаляла Марлене Дитрих.

Както самата тя сподели, песните на Дитрих са почти напълно непознати в България, те са избледнели в културното съзнание заедно с филмите ѝ, защото публиката никога не ги е опознала на родния си език. Сега е моментът този пропуск да бъде поправен. По поръчка на Малко театро Светла Къосева и Радостина Ангелова превеждат най-известните шлагери. След дългия творчески процес се случва и чудото – в залата „Атила Касаш“ на Националния театър се пренесохме обратно в първата половина на ХХ век, където Марлене Дитрих се появява ту на сцената – в спектакъла на Габриела Хаджикостова, – ту на екрана, чрез снимки или части от нейни стари филми.

Другата изненада на вечерта беше разказът, съставен от кратки откъси от романа на Мария Рива „Моята майка, Марлене“ и автобиографията на Марлене Дитрих. Поглед към началото, обратите и успехите в кариерата на актрисата – от гледната точка на дъщерята ѝ и в нейните собствени спомени. Вълнуващият жизнен път беше проследен от Габриела Хаджикостова, която се превъплъщаваше ту в ролята на разказвач, ту на певица. Мозайка от бурния семеен и професионален живот на световната звезда, която се опитва да запази своя морал през ХХ век и затова получава много нападки както от своите сънародници, така и от дъщеря си.

Популярната в своето съвремие, обожавана певица от Берлин, любимка на много мъже, се е радвала на широк кръг от почитатели в Германия, а след войната – и отвъд океана. Марле-

не Дитрих, нито фронтови линии – на северноафриканския фронт през 1941 г. и английските, и немските войници слушат един и същ шлагер... Популярната песен може да бъде чува на немски език, а вече и на български.

В спектакъла бяха включени и групи, които си спомнят песните като „Малкият барабанчик“ (The Little Drummer boy), „Къде изчезнаха цветята“ (Where did the many flowers go), „Влюбвайки се“ (Falling in love), „В казармите“ (In den Kasernen). Песните на Марлене Дитрих са все още силни, завладяващи. С музикалния съпровод на трима джаз музиканти – Атила Шимон, Габор Ваус и Тамаш Дяни – и под режисурата на Ищван Наги, публиката стана съпричастна в една дълбоко вълнуваща, силно завладяваща артистична вечер. Благодарим!

КЛАРИ БАЛАНИ

ANYÁM MARLENE – EGY KÜLÖNLEGES EST MARLENE DIETRICHHEL

Az idei Jelen/Lét Fesztiválon a Malko Teatro különleges előadással lepte meg a magyarországi bolgár közönséget: Hadzsikosztova Gabriella bolgár nyelven énekelt az Európában és Amerikában közismert Dietrich dalokat.

Hadzsikosztova Gabriella neve összeforrta a 20. századot végigélt, világhírű díváéval. A Magyarországi Német Színház művésznőjeként éveken keresztül énekelt dalait német nyelven nemcsak Magyarországon, hanem európai fellépései során, hangjával és művészi előadásmódjával felidézve és megteremtve azt a sajátos hangulatot, ami Marlene Dietrichet körül lengte.

Mint mondta, Bulgáriában Dietrich dalai szinte teljesen ismeretlenek, a filmekkel együtt kikoptak a kulturális köztudatból, mert a közönség soha nem is ismerhette meg őket saját anyanyelvén. Éppen most jött el az ideje, hogy helyrehozzák ezt a mulasztást. A Malko Teatro kérésére Kjoszeva Svetla és Radosztina Angelova fordították le a leghíresebb slágereket. Egy hosszú folyamat után pedig megtörtént a csoda, a Nemzeti Színház Kaszás Attila termében visszacsöppentünk a 20. század első felébe, Marlene Dietrich hol a színpadon jelent meg Hadzsikosztova

Gabriella előadásában, hol a kivetítőn régi filmjeiből bejátszott részleteken, fotókon.

Az est másik meglepetése ugyanis a Maria Riva „Anyám Marlene” című regénye és Marlene Dietrich önéletrajzából vett szövegrészletek alapján összeállított narratíva volt. Egy-egy villanás a művészi pálya indulásáról, fordulatairól és sikereiről – a művésznő lányának szemszögéből és saját emlékei alapján. Az izgalmas életutat Hadzsikosztova Gabriella hol a narrátor, hol az énekes szerepében kísérte végig. Mozaikok a világsztár hányattatott művészi és családi életéből, aki megpróbált erkölcsös maradni a 20. században és ezért rengeteg támadást, bántást kapott a honfitársaitól és a lányától egyaránt.

A maga korában közkedvelt, imádott berlini énekesnő, sok férfi kedvence, széles hódolóitábort mondhatott magának Németországban s a háború utáni tengerentúlon egyaránt. Marlene Dietrichet – „a kék angyalt”, ahogy egy filmje után előszeretettel nevezték – , bátor kiállásáért is nagyra tartották. Nem fogadta el 1936-ban a nácik meghívását, és nem énekelt nekik. Barátja, Jean Gabin francia színész hatására bekapcsolódott a francia ellenállásba. Az amerikai katonáknak a fronthoz legközelebbi helyszíneken énekelt – hatalmas sikert aratott vele. A „Lili Marlen” dal az idősebb generációból előhívja a fiatalkori emlékeket. A feledhetetlen dal a második világháború borzalmait közepette született, s egy fiatal katona szerelméről szól. Annak idején hihetetlen hatása volt a fronton, emberpróbáló helyzetben szolgáló katonákra. Amikor a dalt népszerűsége miatt a német rádió levette műsoráról, az angolok sugározták, onnan hallgatta mindenki. „Lili Marlen” tehát nem ismerte sem a nyelvi határokat, sem a frontvonalakat – az észak-afrikai hadszíntéren 1941-ben ugyanazt a slágert hallgatták az angol és a német katonák... A közkedvelt dal ötven nyelven hallható, köztük immár bolgáru is. Az előadásba bekerültek további emlékezetes dalok, mint például A kis dobos, Hová tűnt a sok virág, Falling in love, In den Kasernen. Marlene Dietrich dalai még mindig erősek, szívbemarkolóak. Három dzsesszzenész, Simon Attila, Weisz Gábor, Gyányi Tamás zenei kíséretével és C. Nagy István rendezésében mélyen átélhető, erősen megragadó művészi estben volt része a közönségnek, köszönjük.

BALÁNYI KLÁRI

ПРАДЯДО НИ РИЗО КАЛИЦОВ ОТ С. ДРАГАНОВО

Прадядото ни е роден на 12 октомври 1898 година в с. Драганово, Великотърновско.

На съвсем млада възраст с брат си Ангел заминават за Одеса да работят като градинари. От спечелените там пари си построяват къщи в село Драганово. Поради голямата бедност по това време в България Ризо Калицов, вече като семеен, се премества в Будапеща, където на 26 юли 1926 година е регистриран в българското посолство. По това време неговия по-малък брат Борис е живееел вече в Унгария и е работел като градинар в Будакалас. През 1934 година Ангел и Ризо Калицов дават гаранция за построяване в двора на българската църква сграда за българско училище и

пансион - този строеж се осъществява едва в наши дни.

Ризо Калицов е живял в Буда на ул. "Месарош" до Втората световна война. Работил е като търговец на едро и е обикалял Унгария с цел купуване на различни видове зеленчуци. След бомбардировките е принуден да се пресели във Ференцварош и отваря магазин за плодове и зеленчуци в халите на площад „Батяни“. Работил е дълго и след навършване на пенсионната си възраст. През 1973 година се връща в Драганово в построената от него къща. Умира през 1978 година, малко преди да навърши 80 години. През 1957 година е гарител и за построяването на Българския културен дом в Будапеща. Неговото име, с името на другите българи-гарителни е изписано на фасадата на Българския културен дом. Синът му, Тодор Калицов, от 1957 до 1990 година го пенсиониралето му е бил директор на Българския културен дом.

МАРТИН И ГОРДОН АНДОНОВИ

A DÉDNAGYAPÁNK KALICOV PARUSEV RIZÓ

Dédnagyapánk Draganovo faluban született, VelikoTarnovo megyében 1898. október 12-én.

Még nagyon fiatal volt, amikor Angel fivérével elmentek kertészkedni Odesszába. Az ott megkeresett pénzből építettek Draganovóban maguknak házakat. A nagy szegénység miatt abban az időben Bulgáriában Kalicov Rizó már családostként áttelepedet Budapestre, és 1926. július 26-án regisztrálták őt a bolgár nagykövetségen. Ebben az időben Borisz öccse már Magyarországon élt és kertészként dolgozott Budakalászon. 1934-ben Kalicov Angel és Rizó adakozott a már megépített bolgár templom udvarában építendő bolgár iskola és kollégium felépítéséhez, ami most napjainkban valósul csak meg.

Kalicov Rizó Budán a Mészáros utcában lakott a II. világháborúig. Nagykereske-

dőként dolgozott és járta Magyarországot zöldség beszerzése céljából. A bombázások után kénytelen elköltözni Ferencvárosba és zöldség-gyümölcs üzletet nyit a Batthányi téri csarnokban. A nyugdíjkorhatár betöltése után is sokáig dolgozott még. 1973-ban visszatért Draganovóba a saját maga által épített házba. Nem sokkal a 80. évének a betöltése előtt halt meg

1978-ban. 1957-ben a bolgár kultúrház építéséhez járult hozzá. Neve a többi adakozó bolgár nevével együtt a Bolgár Művelődési Ház homlokzatára van kiírva. Fia, Kalicov Tódor 1957-től 1990-ig a nyugdíjazásáig a Bolgár Kultúrház igazgatója volt.

ANDONOV MARTIN ÉS ANDONOV GORDON

**НЕРАЗКА
ИСТОРИИ*
ЗАНИТЕ**

* Неразказаните истории на българите

В КИШПЕЦ БЕШЕ ОТБЕЛЯЗАН СВЕТОВНИЯТ ДЕН НА ВОДАТА

По традиция всяка година пред Родопската чешма в Кишпещ Общината на XIX Будапещенски район и представителите на местното българско самоуправление отбелязват Световния ден на водата.

Особена тежест на събитието придаде фактът, че тази година се навършват двадесет години от началото на побратимените отношения между Кишпещ и Смолян. По този повод от родопския град пристигна делегация, водена от зам.-кмета Марияна Цекова. На празненството взе участие и посланикът на Република България в Унгария, Негово Превъзходителство Христо Полендаков.

В празничното си приветствие кметът Петер Гаўда спомена, че Родоп-

ската чешма и свързаната с нея розова градина са открити през 2016 г. като паметник за близките отношения между двата града и традициите на българското градинарство в Кишпещ.

Плановите за чешмата бяха изготвени в Смолян, а община Кишпещ финансира неговото построяване. Членовете на българската делегация осигуриха и тази година доставката на български семена от гомати, от които градинарите в района отгледаха разсад, с който да снабдят местните училища, детски градини, общинските зеленчукови градини и местните жители в края на месец април и началото на май.

В рамките на празничната програма актьорът Атила Шимон от Малко театро изигра детския куклен спектакъл „Никола на море“, с който запозна гецама страдициите на българското градинарство, с българските гомати и зеленчуци и с черноморския курортен град Бургас. А по-големите геца от детска градина Сиварван в Кишпещ, които от години изучават български песни и танци под ръковод-

ството на Моника Къовари-Жагжипеткова пяха на български и изиграха един кратък български танц в края на представлението.

Накрая членовете на българската делегация пиха вода от чешмата и според българския обичай пожелаха много късмет на жителите на Кишпещ и Смолян, на кметовете на двата града и на гостите на събитието.

ЙОРДАН ТЮТЮНКОВ

KISPESTEN IDÉN IS MEGEMLEKEZTEK A VÍZ VILÁGNAPJÁRÓL

A hagyományoknak megfelelően a Kispesti Önkormányzat és a Kispesti Bolgár Nemzetiségi Önkormányzat idén is megemlékeztek a víz világnapjáról a 19. kerületi Rodopei ivókútnál.

Az esemény rangját tovább növelte, hogy idén húszéves lett Kispest és Szmoljan testvérvárosi kapcsolata. Ez alkalom-

ból a rodopei városból Mariana Cekova alpolgármester vezetésével delegáció érkezett az ünnepélyre. A találkozón részt vett a Bolgár Köztársaság magyarországi nagykövete, Hriszto Polendakov is.

Gajda Péter polgármester ünnepi köszöntőjében megemléktette, hogy a két város kapcsolatának és a kispesti bolgárkertészeti hagyományainak méltó emléket állító Rodopei ivókutat és a hozzá tartozó rózsakertet 2016-ban avatták fel. Mint ahogy akkoriban beszámoltunk róla, az ivókút tervei Szmoljanban készültek és azok alapján a kispesti önkormányzat kizárólag saját finanszírozásból kivitelezte. A bolgár delegáció tagjai idén is biztosították a bolgár paradicsommagok beszerzését, amelyekből a kerület kertészete kinevelte a palántákat és április végén, május elején szétosztottak a kerület iskoláinak, óvodáinak, közösségi kertjeinek és a kerület lakosainak.

Az ünnepi műsorról Simon Attila, a Malko Teatro művésze gondoskodott a *Nikola a tengernél* című bábelőadással, amelyben a gyerekek megismerkedhettek a bolgárkertészeti hagyományával, a bolgár paradicsommal és zöldségekkel, és a

fekete-tengeri üdülővárossal, Burgasszal. A Szivárvány óvoda nagycsoportosai pedig – mivel óvodai keretek között évek óta Kóváry-Hadzsipetkova Mónika aktív közreműködésével ismerkednek a bolgár dalokkal és táncokkal –, az előadás végén bolgár nyelven énekeltek, és egy rövidke táncot is bemutattak.

Az esemény végén a bolgár delegáció tagjai vizet ittak a kútból, és a bolgár hagyományoknak megfelelően kívántak sok szerencsét Kispestnek és Szmoljannak, a két város polgármesterének, illetve a rendezvény vendégeinek.

TÜTÜNKOV JORDAN

ДАРБАТА ДА ПЛЕТЕШ ИСТОРИИ

На 14 май по покана на Малко театро в Будапеща гостува Мария Касимова – Моасе със спектакъла „Свободно падащи истории“. Тя за пореден път доказва, че е виртуоз в изкуството на разказването.

Мария прегле на сцената една макар и невидима нишка от гуми, емоции, хумор, мъдрост, с която изплита цял един свят. Не върви по предварително начертани пътища. Създава ги в движение. Невероятната ѝ способност да разказва истории завладява зрителите и всеки намира в историите ѝ част от себе си.

Върви към световите на хора, към истинските мигове в живота, към белезите поставени от времето, към умиленето с което поглеждаме назад към детството и младостта си, за да се забавляваме, замисляме и преосмисляме. В представлението на Мария, гумите сякаш се въртят в ефирен танц, който рисува картини и провонира възбуждението. Не можеш и да предположиш накъде ще кривне историята, защото и тя самата не знае, не

следва готово написан сценарий. И за нея, и за нас е пътешествие, уникално, специално, само за нас и само сега.

Всяка една история е изтъкана от любов, в нея се преплитат силно емо-

ционално радости и болки, мъдрост, опит и надежда. Мария има способността да извади и от болката гъделичкащ смях, да те потопи на дълбокото и след това да те гари с глътка въздух, вадейки те на повърхността, да те накара да летиш и след това да те приземи. Способността ѝ по много непринуден начин да се доближи до емоционалния свят на всеки в салона придава една особена интимност на спектакъла. И накрая на това пътешествие се чувстваш неин близък приятел, с когото тя наново преживява и споделя историите си. Талантът ѝ, темпераментът ѝ, безмерната ѝ енергия, способността ѝ да превърне мрака в светлина те грабват и придават усещане за лекота, карайки те да забравиш време и пространство.

Възхищаваш се на богатството на езика ѝ и невероятния ѝ изказ. Стилът и талантът ѝ превръщат всяко представление в незабравим празник. Празник, който искаме да споделим отново и отново и да чакаме с нетърпение всеки неин нов спектакъл или нова книга, на която да ни даде автограф.

ГАБИ ХАДЖИКОВА

ВАЖНО!

FELHÍVÁS!

Всеки, който би желал да се освободи навреме за събитията на Българското републиканско самоуправление, Дружеството на българите в Унгария и Българската православна община, да изпрати своя имейл на адреса на Българското републиканско самоуправление bolgonk@bul.hu. По електронната поща ще Ви информираме за актуалните събития.

Очакваме Вашите имейли!

Kérünk mindenkit, aki szeretne a Bolgár Országos Önkormányzat, a Magyarországi Bolgárok Egyesülete és a Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház minden eseményéről értesülni, küldje el e-mail címét a Bolgár Országos Önkormányzatnak a bolgonk@bul.hu e-mail címre. A levelezőlistán mindenkit értesítünk a legfrissebb eseményekről.

Várjuk az e-mail címeiket!

Дружество на българите в Унгария
Magyarországi Bolgárok Egyesülete
 1097 Bp., Vágóhíd u. 62. · tel.: +36 (1) 216-6560
<http://www.bolgaregyesulet.hu/>

Българско републиканско самоуправление
Bolgár Országos Önkormányzat
 1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

Столично българско самоуправление
Fővárosi Bolgár Önkormányzat
 1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

Български културен институт
Bolgár Kulturális Intézet
 1061 Bp., Andrásy út 14. · tel.: +36 (1) 269-4246

Посолство на Република България в Унгария
Bolgár Köztársaság Nagykövetsége
 1062 Bp., Andrásy út 115.
 tel.: +36 (1) 322-0836, +36 (1) 322-0824

Активен наблюдател
Bolgár Nemzetiségi Szószóló
 1358 Bp., Széchenyi rkp. 19 · tel.: +36 (1) 441-5435

Българска православна църква
„Св. Кирил и Методиј“
Szent Cirill és Szent Metód Bolgár Ortodox Templom
 1097 Bp., Vágóhíd u. 15. · tel.: +36 (1) 216-4211

Българско училище за роден език
Bolgár Nyelvoktató Nemzetiségi Iskola
 1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (20) 326-6755

Българска гвезична малцинствена
гетска аргина
Bolgár Kétnyelvű Nemzetiségi Óvoda
 1097 Bp., Vágóhíd utca 35-37. · tel.: +36 (20) 250-7339

Български културен, документационен
и информационен център
Bolgár Kulturális, Dokumentációs és Információs Központ
 1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

Изследователски институт
на българите в Унгария
Bolgár Kutatóintézet
 1097 Bp., Fehér Holló utca 6. · tel.: +36 (1) 216-4210

Издание на **БЪЛГАРСКОТО РЕПУБЛИКАНСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ**

РЕДАКЦИЯ

Виолет Доци (*главен редактор*),
 Кирил Наг, Йорган Тюмлюнкоф
 – 1097 Будапеща, ул. Фехер Холо 6., +36 (1) 216 4210

ОТГОВОРЕН ИЗДАТЕЛ г-р Данчо Мусев

Издава се с подкрепата на Канцеларията на министър-председателя, Столичното българско самоуправление и на Българските самоуправления в II, VIII, XIII райони на Будапеща, и в Дунакеси, Дунахараста, Дебрецен, Печ, Сеег и Сиемсенмиклош.

A BOLGÁR ORSZÁGOS ÖNKORMÁNYZAT kiadványa
SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Dóczy Violetta (*főszerkesztő*), Nagy Kiril, Tütüncok Jordan
 – 1097 Budapest, Fehér Holló utca 6., +36 (1) 216 4210

FELELŐS KIADÓ dr. Muszev Dancso

Megjelenik a Miniszterelnökség, a Fővárosi Bolgár Önkormányzat és a II., a VIII., a XIII. kerületi, a Dunakeszi, a Dunaharaszti, a Debreceni, a Pécsi, a Szegedi, a Szigetszentmiklósi Bolgár Önkormányzat támogatásával.

ISSN 14163098

NYOMDAI KIVITELEZÉSÉRT FELELŐS
 FesztNet Kft.

DESIGN ÉS NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS
 Ruszev Dimitar

A kulturális rendezvényeink és táboraink támogatója:

Унгаро-Българска Стопанска Камара
Magyar-Bolgár Gazdasági Kamara
 1092 Bp., Ráday u. 33/a. · tel.: +36 (30) 655-9589
www.hbcc.eu

Ресторант Булгарден
Bulgarden Étterem
 1097 Bp., Fehér Holló utca 6.
bulgarden.hu · foglalas@bulgarden.hu
 tel.: +36 (70) 520-9068

